

N.F.S. Grundtvig “Om Skolesagen i Danmark”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.17, juni 2021

Ændret i version 1.19, maj 2022

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Ændret i version 1.19, maj 2022

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1853 (SJ: 1066)

Teksten er etableret af Kim Steen Ravn

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Kim Steen Ravn, redigeret af Vanja Thaulow og Steen Tullberg

Indledning er skrevet af Kim Steen Ravn, redigeret af Vanja Thaulow og Steen Tullberg og Kirsten Vad

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Jes Fabricius Møller

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:15]]

Om Skolesagen i Danmark.

Naar man føler, man skal sige noget, men har glemt sin Mund Hjemme, da kniber det, og det falder mig altid ind, naar jeg hører eller læser, hvordan vore saakaldte *Skolemænd* stræber at forklare eller bortforklare den urokkelige Kiendsgierning, at hverken vor Latiner-Skole, vor Borger-Skole eller vor Almue-Skole kan paa nogen Maade staae for Syn, naar de betragtes med aabne Øine som, hvad de unægtelig skulde være: hensigtsmæssige og frugtbare *Oplysnings-Anstalter*, hvorved Ungdommen forberedtes først og sidst til virksom Deeltagelse i et ædelt *Menneske-Liv*, under de givne *folkelige* Betingelser, og dernæst til *den* menneskelige og borgerlige *Livs-Stilling*, som Vedkommende har nærmest Adgang eller dog Anlæg og Lyst til.

Til alle Klager over vort Skolevæsens Ufrugtbarhed og i mange

Henseender Utaalelighed for Menneske-Livet i det hele, og for Folke-Livet og Borger-Livet i Særdeleshed, giver man sædvanlig enten kun det Svar, at saalænge de fleste *Skolelærere* er lønnede saa usselt som det her er Tilfældet, da kan man aldrig med Rette vente stort af Skolen, men at naar *Lønningen* bliver forsvarlig, vil *Arbeidet* af sig selv rette sig derefter, enten det, eller man begynder med at sige, at Skole-Daarligheden dog vist ikke er nær saa stor eller saa almindelig som Skraalet over den, og ender med at paastaae, at hvad Daarlighed der end kan findes i Skolen eller udvikler sig dog derigiennem, saa er det meget ubilligt at give Skole-Indretningen og Læse-Tabellerne *hele* Skylden derfor, da Børnenes egen Dumhed eller Skiødesløshed, og Forældrenes taabelige Forfængelighed eller Læmpfældighed og Kiæleri upaatvivlelig har den *meste* Skyld.

Det *første* Svar, som sædvanlig kommer fra *Almue-Skolen*, er der vel for saavidt noget i, som en Arbejder er sin Løn værd, og man ligesaa lidt kan vente at faae gode Skolelærere, som at faae gode Præster, uden at lønne dem, saa de kan leve i deres Stilling nogenlunde utrængt, men at dog hverken Dygtigheden eller Flittigheden retter sig efter Lønningen, det seer man blandt andet paa vore *Præster*, da det jo er langtfra, at de, der har de **[A:16]**fedeste Præstekald, er de dygtigste og virksomste, men tvertimod ikke saa sjelden en Præst bliver vovet ved at forflyttes fra et lille til et stort "Levebrød"!

Det *andet* Svar, som sædvanlig kommer fra *Latin-Skolen*, er endnu langt mere *udenom*, da det hverken berører *Skole-Indretningen* selv, eller *Lærernes* Dygtighed og Flid, saa at selv, naar man skiød de ni Tiendedele af Skylden for Skolegangens "sure Druer" paa Forældrene og Børnene, saa maatte Slutningen dog blive, at naar Skolen dog, istedenfor at gjøre en Deel godt af hvad Forældrene og Børnene gjorde galt, tvertimod bidrog sit, var det ogsaa kun en Tiendedeel, til, at det blev splittergalt, saa var allerede det en stor Feil, der maatte ligge enten i Skole-Indretningen eller hos Lærerne, og trængde høilig til at rettes.

Hvad jeg for Resten dømmer om *Skole-Sagen* i Danmark, det har jeg sagt saa frit og saa tit, og det følger desuden saa klarlig af hvad jeg *foran* har bemærket om Øieblikkets Oplysnings-Væsen i det hele, at det let kan findes overflødigt her at tilføje noget derom, men jeg agter det dog ikke for overflødigt i Korthed at betegne, hvad den virkelige og nødvendige Grund er til vor Skolevæsens Ufrugtbarhed og tildels Utaalelighed for Menneske-Livet.

Det vil nemlig, for ethvert Menneske, som selv tager virksom Deel i Menneske-Livet, ved mindste Opmærksomhed blive indlysende, at om endogsaa endeel Aars næsten udelukkende *boglig Syssel* var den bedste Forberedelse til et ædelt, virksomt og fornøieligt Menneske-Liv, saa maatte de Aar dog *aldrig* falde i *Barne-Alderen*, da den megen *Stillesiddende*, især naar der kommer

Hovedbrud til, nødvendig maa forknytte de fleste Børn i Væxten, baade indvortes og udvortes, og er til ingen Verdens Nytte, da alt hvad de fleste Børn i deres Opvæxt *virkelig* kan lære af *Bøger* er at læse indenad og at skrive udenad derefter.

Fremdeles maa det blive klarere for os, jo mere Erfaring og Menneske-Kundskab vi samle, at det er kun meget *faa* Mennesker, der har godt af i *nogensomhelst* Alder i hele Aar at sysle blot med *Bøger*, da Menneske-Livet hverken udspringer af *Bøger*, næres af dem, eller retter sig efter dem, saa at den *Skole*, der, saavidt mueligt, vil gjøre *alle* Mennesker til *Bog-Orme*, er paa een Gang den sørgeligste og latterligste, man kan tænke sig, eller hvem veed ikke, at vore *Præke-Stole*, *Dom-Stole* og *Doctor-Stole*, og selv vore høieste *Lære-Stole*, er igrunden ligesaa slet tjent med *Bog-Orme* af Haandværk, som vore *Minister-Bænke* og *Rigsdags-Bænke*, thi hvad der end ellers kan pryde dem, kræve de dog, allerførst og fremmerst, en god Deel menneskelig *Livs-Kraft* og *Livs-Erfaring*, som vore Skolers Bogstav-Væsen og Stilemageri er saa langt fra at nære og fremme, at de meget mere, saavidt muligt, fortære Kraften og forebygge Erfaringen.